

АНАЛИЗ НА РАБОТОДАТЕЛСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ, ОСИГУРЯВАЩИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ СТАЖОВЕ ЗА СТУДЕНТИТЕ ОТ КАТЕДРА „ЕВРОПЕИСТИКА“ НА СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Кристина Фердинандова¹

---

1. Обща характеристика на работодателските организации

Целта на предложеното изследване е да бъде анализирано провеждането на целенасочена квалификационна политика на катедра „Европеистика“ въз основа на изследване на емпиричните данни за работодателските организации, приели студенти за провеждане на задължителни стажове. Анализът ще бъде извършен в контекста на институционално заявените цели за професионалната реализация на завършващите специалността, а именно: „да работят в институциите на Европейския съюз и в международни институции; да заемат постове в държавната администрация, провеждаща интеграционната политика на Република България; да работят като консултанти или анализатори в медиите в областта

---

¹ Авторът е студент в магистърска програма „Европейски проекти“ към катедра „Европеистика“ на СУ „Св. Климент Охридски“ с дългогодишен интерес към проблемите на средното и висшето образование в България: „Кандидатстудентски представи, очаквания и нагласи към специалност „Културология“ (дипломна работа, НГДЕК); „Такива са те/Такива сме ние - медийният образ на българския ученик“ (дипломна работа, СУ). От 2012 г. работи по проекти на СУ, включително по проект „Студентски практики“, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ от Европейския социален фонд. Настоящият анализ е послужил и като основа за разработване на магистърска теза на автора в рамките на програма „Европейски проекти“ на катедра „Европеистика“ на СУ.

на евроинтеграцията; както и в политически, обществени и граждански организации, работещи в рамките на програмите и фондовете на ЕС.² Декларираните от катедрата цели се явяват ориентир за провеждане на целенасочена квалификационна политика при организиране на задължителните стажове, но и могат да се използват като оценъчен критерий при интерпретацията на дяловите разпределения на случаите, т.е. предстои да проверим в каква степен осъществените стажове реализират целите на тази политика.

Формалният израз на проверяваната хипотеза е:

Ако катедра „Европеистика“ провежда целенасочена политика за професионална подготовка на студентите чрез практическо обучение в институции, в които има естествено поле за реализация на квалификацията на европеистите, то тази политика ще намери израз в:

- 1) преобладаващо спазване на изискването за обучителен стаж;
- 2) преобладаващ брой стажове в релевантни институции;
- 3) ясно изразена устойчивост на партньорствата между катедрата и реализиращите стажове институции.

Ако катедра „Европеистика“ не следва курс, който има характер на отчетлива политика, то липсата на политика ще намери израз в:

- 1) наличието на преобладаващ брой „изключения“ от правилото да се провеждат стажове;
- 2) провежданите стажове ще бъдат разпръснати във всевъзможни институции, значим дял (например, повече от една трета от случаите) от които в институции, за които е трудно да се предположи, че имат пряко отношение към евроинтеграционните процеси, както и такива с маргинална обществена значимост;
- 3) преобладаващият брой от проведените стажове ще са във формата на еднократно предоставяне на възможност за стаж от съответната институция.

Оптималното емпирично доказателство на позитивната хипотеза би било, ако и по трите параметъра на разглежданата ситуация данните потвърдят направеното допускане. Мислимо е обаче, че реалната ситуация може да е нееднозначна - например, голям брой (примерно, повече от 10 на сто) изключения, равен брой на институциите с пряко отношение към евроинтеграционните процеси и на тези, за които не е видно отношението им към евроинтеграционните политики, както и липса на изявена тенденция на преобладаване на устойчивите или инцидентните партньорства. Само разпределението на данните от емпиричното наблюдение

---

² Виж: страница на Философски факултет на Софийския университет, достъпна на <http://phls.unisofia.bg/article/details/116#tab123> (последно посетен на 05.06.2015 г.)

може да потвърди или опровергае позитивната хипотеза за наличието на ясно разпознаваема образователна политика, провеждана в специалност „Европеистика“.

Количественият типологически анализ на организациите, осигурили провеждането на стажове, ще бъде направен спрямо следните показатели:

1. **Брой проведени стажове в съответната институция**³ - показателят осигурява възможност за класифициране на организациите спрямо проявената активност за практическа работа с европеисти от СУ, като за определяне степента на активност ще бъдат използвани 5 категории:
  - **слаба активност** - организации, провели 1-2 стажа (което е малко от средностатистическата норма);
  - **средна активност** - организации, провели 3-4 стажа (което е средностатистическата норма);
  - **висока активност** - организации, провели 5-9 стажа (което е повече от средностатистическата норма);
  - **много висока активност** - организации, провели 10-19 стажа;
  - **най-висока активност** - организации, провели 20 или повече стажа.
2. **Вид на организацията** спрямо секторната ѝ принадлежност - за целите на анализа са обособени 4 категории: *частен/бизнес сектор, публичен/държавен сектор, неправителствен сектор и други организации*, които не попадат в някоя от останалите три категории (например, институции или звена на международни организации, политически партии, институции, създадени със специален закон, висши училища, органи на съдебната власт и др.).
3. **Основна икономическа сфера на дейност на съответната институция** - при класифицирането на работодателите спрямо икономическите сфери на дейност са ползвани категориите от националния класификатор на икономическите дейности, като е извършена проверка относно дейността на всяка от организациите.

2. Интензитет на включване в практическо обучение на студенти чрез задължителните по учебен план стажове

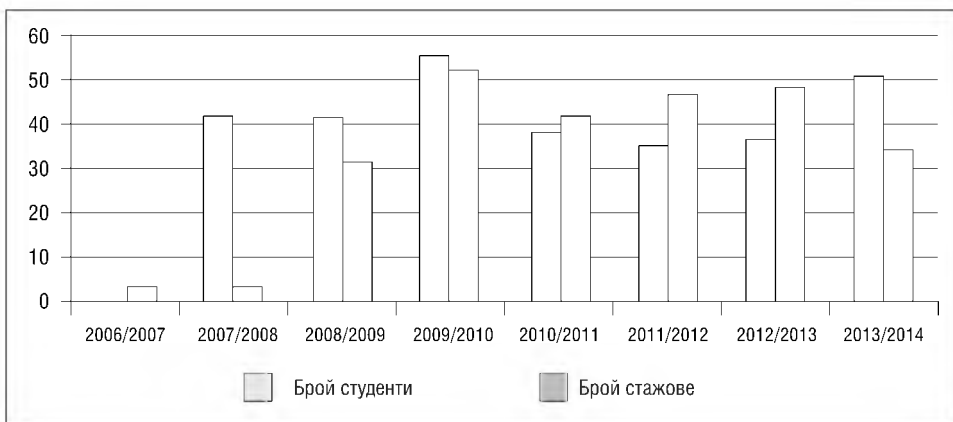
В продължение на 8 академични години (от 2006/2007 г. до 2013/2014 г.), съгласно учебния план на бакалавърската програма на катедра „Европеис-

---

³ Показателят е формулиран така, че да отчита броя на стажовете, проведени в дадена организация, а не броя на стажантите, тъй като макар и в единични случаи един студент е отчитал по два проведени стажа.

тика“, са проведени 259 стажа в общо 76 приемащи организации. Това означава, че съгласно наличната документация през задължителните по учебен план стажове са преминали близо 87 на сто (259 от общо 299 студенти) от студентите на специалност „Европеистика“, като дялът на студентите, положили стаж, варира в хронологична перспектива (графика 1).

Забелязват се разминавания между броя отчетени стажове и броя действащи студенти по академични години и в двете посоки - както на по-малко стажове спрямо броя студенти (най-вече през първите две и през последната академична година), така и на по-малко студенти спрямо броя отчетени стажове (2010-2013 г.).

Графика 1. Хронологично разпределение на студентите, провели стаж, спрямо общия брой студенти

Тези разминавания донякъде могат да бъдат обяснени с допустимостта (по изключение) за полагане на стаж и по време на обучението в VI курс. Очертаната картина показва, че правилото като цяло се спазва, но изключенията не са единични случаи и вероятно друго проучване би могло да установи от какви фактори зависи този дял на изключенията.

За целите на настоящия типологичен анализ и с оглед придобиване на цялостна представа за взаимодействието между приемащите структури и политиката на катедрното ръководство ще бъде представена обобщената информация за всички организации, участвали в провеждането на стажовете. Към изведените по-горе индикатори, съобразно които са събрани и обработени данните за организациите, е добавен още един - **академична година**, в която са провеждани стажовете. Въвеждането на такъв показател е необходимо за проследяване на хронологичната динамика (ако има такава) на прием на стажанти в конкретната организация.

**Таблица 1. Разпределение на
работодателските организации по брой проведени стажове**

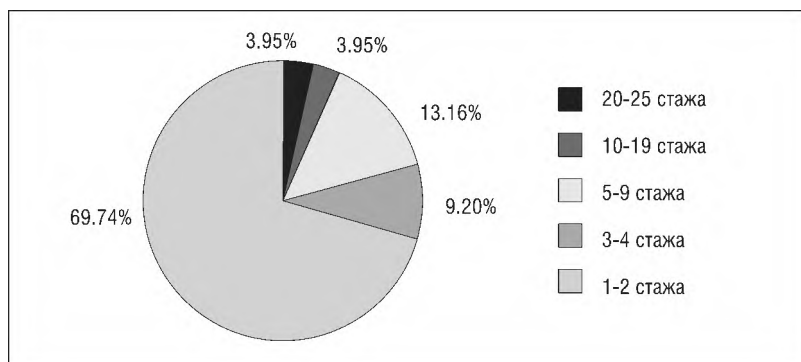
Брой проведени стажове	Брой организации	Име на организацията	Академични години
20-25 Най-висока активност	3	Министерство на външните работи	2009/10 - 2013/14
		Българска народна банка	2008/09 - 2012/13
		Представителство на ЕК в България	2008/09 - 2013/14
10-19 Много висока активност	3	Министерство на земеделието и храните	2009/10 2011/12 - 2012/13
		Министерство на икономиката, енергетиката и туризма	2009/10 - 2013/14
		Фондация „Европейски институт“	2009/10 - 2013/14
5-9 Висока активност	10	Министерство на регионалното развитие и благоустройството	2009/10 - 2011/12
		Министерство на образованието, младежта и науката	2006/07, 2009/10 - 2011/12, 2013/14
		Министерство на културата	2008/09 - 2011/12
		Министерство на труда и социалната политика	2008/09 - 2009/10, 2011/12
		Народно събрание	2009/10 - 2011/12
		Атлантически клуб - България	2011/12 - 2012/13
		Българска национална телевизия	2010/11 - 2013/14
		Българско национално радио	2008/09 - 2009/10, 2011/12, 2013/14
		Медийна група „България он ер“	2008/09, 2010/11
3-4 Средна активност	7	„Икономедиа“	2007/08 - 2010/11
		Министерски съвет	2010/11, 2012/13 - 2013/14
		Министерство на вътрешните работи	2010/11 - 2012/13
		Министерство на финансите	2008/09, 2012/13
		Национална агенция по приходите	2006/07, 2008/09 - 2009/10
		Община Попово	2008/09
		„Медиа Холдинг“ АД	2013/14
1-2 Ниска активност	53	Радио „Реакция“	2011/12 - 2012/13
		Всички останали организации	Спорадично участие през различни и единични години

Повече от 10 студентски стажа са проведени в общо 6 организации. Макар и тези организации да съставляват едва около 8 на сто от всички приемащи структури, в тях съгласно наличната документация са проведени общо 105 стажа на студенти от катедрата (40,54 на сто от стажовете). Както се вижда от таблица 1, сред тях попадат три ключови институции на изпълнителната власт, БНБ, основната институция на ЕС у нас и една от най-активните неправителствени организации, работеща в областта на европейските политики и евроинтеграционни въпроси. Този характер на институциите, „домакинствали“ за стажовете, както и високият брой проведени стажове във всяка една от тях категорично свидетелстват за преобладаващ успех в политиката на катедрата. В допълнение следва да подчертаем *континуитета на установеното взаимодействие между катедрата и съответните институции*, което е видно от факта, че и шестте институции са обучавали стажанти *в продължение на три и повече последователни академични години*.

В 10 от 76-те организации са били проведени между 5 и 9 стажа, които общо наброяват 68 от всички стажове, което представлява около 26 на сто. Прегледът на попадащите в тази категория организации затвърждава впечатлението за трайно сътрудничество с институциите на централната изпълнителна и законодателна власт - 5 от 10 структури в тази категория са публични (четири министерства и законодателният орган на РБ). Активно взаимодействие се наблюдава и с двете държавни медии, две частни медийни групи и една неправителствена организация, работеща по въпросите на трансатлантическата политика и сигурност. В категорията на високоактивните организации отново е налице дългогодишен интерес за приемане и обучаване на студенти от катедрата, потвърден при прегледа на академичните години, в които са провеждани стажовете.

С други думи, *в условия общ клас на институциите, характеризиращи се с висока, много висока и свръхвисока активност при провеждането на стажовете, попадат около две трети от всички стажове на студенти от специалност „Европеистика“*. Всички те имат пряко отношение към евроинтеграционната проблематика и е повече от логично да имат интерес от партньорството със специалност „Европеистика“.

Приведените данни за най-активните работодателски организации показват дълготрайно взаимодействие на катедрата с институциите на централната изпълнителна власт, централната банка, държавни и частни медии и водещи структури на ЕС и неправителствени организации в областта на европейските политики. Впечатляващ е фактът, че малко под 70 на сто от всички стажове са проведени именно в тези 16 организации, чиито сфери на дейност изцяло обхващат заложените изначално очаквания за професионална реализация на студентите като държавни служители, медийни консултанти и политически експерти в различни икономически сектори.

Фигура 1. Процентно съотношение на работодателските организации по брой проведени стажове

Общото разпределение на приемащите институции по брой проведени стажове (фигура 1) показва преимуществено присъствие на работодатели, провели 1-2 стажа (близо 70 на сто). Тук следва да се направи уговорката, че големият дял слабоактивни организации не означава автоматично и значителен брой проведени стажове в съответните организации. Това е валидно с особена сила, ако припомним, че организациите, попадащи в категориите висока, много висока и най-висока активност, са провели малко над две трети от всички стажове (173 от общо 259 стажа), докато в слабоактивните структури са практикували около една четвърт от студентите (63 от общо 259 стажа). Това структурно разпределение заличава първоначалното впечатление за преобладаваща „разпръснатост“ на единични стажове в различни организации, което би било значим индикатор за слаба квалификационна политика. По-скоро налице има ясни индикации за съществуването на целенасочена политика на взаимодействие между катедрата и конкретни приемащи структури, за които би било оправдано допускането, че могат да ползват студентите по европейска съобразно квалификацията, присъща на специализираното им обучение. За разбирането на пълнотата на картината, изпъстрена с множество организации, обучили само един или двама студенти, следва да се вземе предвид и възможността студентите да самоорганизират стаж си или да поискат признаването на вече положен такъв, с което може да бъде обяснен относително високият дял слабоактивни/инцидентни работодатели. Хипотезата ще бъде проверена в следващата част от настоящата разработка при разглеждане на общите характеристики на проведените стажове.

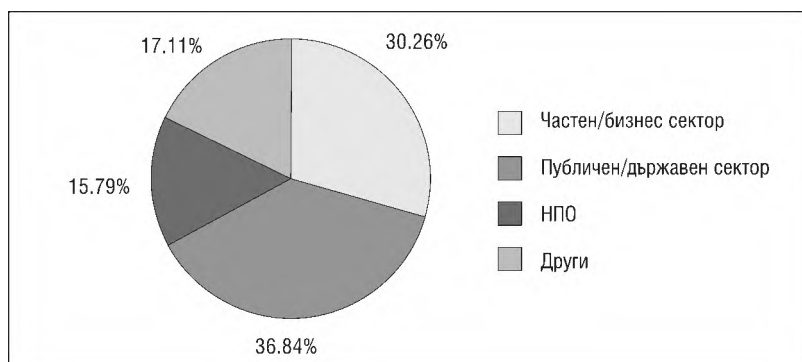
Обобщение:

- От получените по емпиричен път дялови разпределения на стажовете се откроява наличието на ясен **структурен модел**. Неговите базисни особености са две: 1) *устойчиви връзки с ключовите за европеизацията на българското общество публични институции, както държавни, така и неправителствени* и 2) *много висока степен на съответствие на реализираните стажове с програмната ориента-*

ция на обучението в тази специалност, през които преминават решаващото мнозинство от студентите по европеистика.

- Относително висока устойчивост на модела във времето.
- Общият дял на публичните/държавни институции е близо 37 на сто от всички организации, което е в пряка връзка с високата степен на одържавеност на публичния живот в РБ и относителната неразвитост на частната и на неправителствената сфера на обществения живот като цяло, а и в частност - в сферата на евроинтеграционните процеси.

3. Характер на работодателската организация, осигуряваща стаж(ове) за европеисти от СУ

Фигура 2. Процентно съотношение на работодателските организации по вид

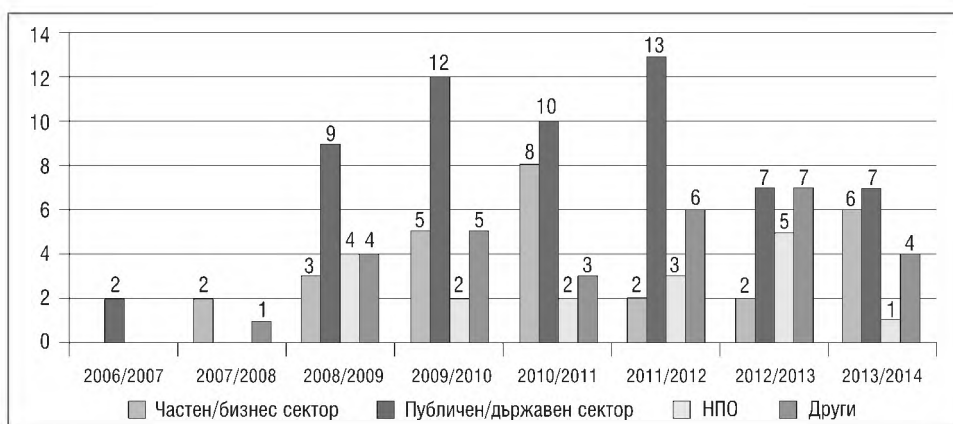
Както се вижда от фигура 2, налице е една приблизително балансирана обща структура от равни дялове между държавния, частния и неправителствения сектор. Все пак публичните институции преобладават не само сред най-активните приемащи структури, но и като абсолютен дял от около 37 на сто сред всичките 76 работодатели. Това на свой ред потвърждава впечатлението за целенасочено търсеното взаимодействие с тях при осигуряване на възможности за практическо обучение на студентите в реална среда. На второ място по относителен дял (от около 30 на сто) попадат частните фирми, следвани съответно от неклассифицираните по сектор и неправителствените организации.

Важно е да се отбележи, че сред некатегоризираните 13 работодатели се включват 2 международни организации (Дружество на ООН в България и Институт за международно сътрудничество към Сдружението на германските народни университети) и 4 структури на Европейския съюз (Представителство на Европейската комисия в България, Европейския парламент, Европейски информационен център Европа Директно - Бургас и Информационен център на ЕС в Кочани, Македония). Последното също

говори за политиката на ръководството да привлича организации, провеждането на стаж в което да бъде тясно обвързано с професионалните компетентности на студентите и да отговаря на очакванията им за последваща реализация. Валидността на подобни хипотези обаче ще проличи най-ясно при анализа на основните характеристики на проведените стажове, включително формата на организация на стажа и извършваните от стажантите дейности по време на обучението им в съответната институция.

Доколкото в обобщението на първия подраздел на тази част бе изрично отбелязана относителната устойчивост на модела, то все пак трябва да отчетем, че *ходът на времето влияе върху структурата на този модел и без да го преобразува качествено, все пак го променя:*

Графика 2. Хронологическа динамика на броя работодателски организации по вид⁴

От графиката се виждат ясно обособени три етапа при реализацията на стажовете:

- **начален етап** (2006 - 2008 г.), когато проведените стажове са малко на брой и в малко на брой (само държавни или само недържавни) институции;
- **междинен етап** (2009 - 2012 г.), когато са проведени много на брой стажове в много и различни институции - период, който може да бъде разглеждан като своеобразен „бум“ на стажантските обучения;
- **последен/настоящ етап** (2012 - 2014 г.), характеризиращ се със спад в броя на институциите и отчетлива промяна в съотношенията между видовете институции.

⁴ Броят организации в графиката надвишава общия брой (76) организации, тъй като немалка част от тях са приемали стажанти през повече от една академична година.

Определено може да се твърди, че установеният модел за провеждане на стажовете е променлив, с ясно изразени вариации от година на година в съотношението между дяловите разпределения и без еднопосочни тенденции на развитие по който и да е параметър на ситуацията. Тази обща структура на хронологичната промяна прави съществен и прочита на конкретните дялове разпределения по очертаните етапи, както и спрямо отделните сектори.

През академичните години 2006/2007 и 2007/2008 са проведени общо пет стажа в пет организации от три различни сектора. Самият факт, че за две учебни години са проведени общо пет стажа, при положение че випуските са съответно от по 42 и 41 студента, говори, че това е период по-скоро на експериментиране, а не на преднамерено провеждане политика, за каквото може да става дума през следващия период. Все пак през този етап се поставят, макар и крехки, основите на формализирането на процедурите по провеждане на стажовете. Така например, два от петте стажа са били проведени със съдействието на дългогодишни партньори на катедрата - Министерство на образованието и науката и „Икономедиа“. Друга специфика на този начален етап на въвеждане на задължителните стажове в учебния план е видимият баланс на относителните дялове в три сектора - държавен (две институции), бизнес (две фирми) и други организации (една политическа партия), като, от друга страна, напълно отсъства неправителственият сектор.

В продължение на четири години (от 2008/2009 г. до 2011/2012 г.) се наблюдава устойчиво повишаване на общия брой организации, домакинстващи за провеждането на стажове. Само през първата година на този етап броят на институциите нараства 4 пъти спрямо предишния период: общо 31 стажа са проведени в 20 институции през академичната 2008/2009 г. През следващите две години броят се покачва до 24 организации и достига максимум от 34 организации през 2011/2012 г., което е най-високата стойност не само за този етап, но и за целия 8-годишен анализиран период. По отношение на секторната принадлежност на партньорските организации е налице безспорна доминация на държавните институции, представляващи средно около 44 на сто от всички участващи организации за периода. Съотношението в другите три сектора е балансирано - бизнесът и некатегоризираните „други“ организации държат равни дялове от близо 18 на сто, а НПО секторът - около 11 на сто.

Най-общо казано, това е период както на значително разрастване на мрежата от партньори във всички сектори, така и на специфициране на профила на партньорските организации чрез привличане на държавните институции като основен обучител на бъдещите европейци.

Последният етап показва намаляване на общия брой организации, ангажиращи се с практически обучения, като този брой достига (21 организации през 2012/2013 г.) и дори пада под нивата от 2008/2009 г. (18 организации

през 2013/2014 г.). В цялост през настоящия период се установява относителен баланс по сектори, като отново най-голям дял от 35 на сто държат държавните институции, следвани от некатегоризираните „други“ организации с 30 на сто, бизнеса с 20 на сто и НПО сектора с 15 на сто.

Видима обаче е промяната в съотношенията по сектори през двете години, като по-конкретно се забелязва тенденция за рязко нарастване на частните фирми и рязък спад на неправителствените организации. През този период се забелязва както свиване на партньорската мрежа в цялост, така и отчетлива и динамична промяна на структурата на дяловете по сектори, която повлиява дори на констатираната доминация на държавните институции като основни партньори.

Траекторията на държавния сектор до учебната 2011/2012 г. е по-скоро в посока увеличаване на броя партньорски организации, като макар и с леки колебания запазва възходяща линия. Спадът в броя държавни институции през настоящия етап обаче е сериозен - от 13 през 2012 г. публичните структури намаляват до 7 през 2013 г. и 2014 г., т.е. намалението е почти наполовина. Подобна тенденция може да се дължи на различни фактори - предпочитания сред студентите за провеждане на стаж в друг тип организации, промени в комуникацията между катедрата и публичните институции, динамичната политическа обстановка през 2013 г. и 2014 г., която пряко влияе на вътрешната организация в публичния сектор, и др., като всяко еднозначно и еднофакторно обяснение в случая би било спекулативно. В обобщение за преобладаващата роля на държавните институции при провеждането на стажове може да се говори основно в периодите преди 2012 г.

Активността на участие на бизнеса също е динамична, като не се наблюдават устойчиви тенденции. Броят на фирмите расте от 2007/2008 г. до 2010/2011 г., следва спад в продължение на две години и ново повишаване през 2013/2014 г. Частните фирми от 3 през 2008 г. достигат 8 през 2010 г., след което броят им спада до нивата от първоначалния етап - 2 фирми.

Променлив и нестабилен е и броят на неправителствените организации, който остава сравнително непроменен през междинния период, след което само за две последователни години бележи най-високата (5 организации през 2012/2013 г.) и най-ниската си стойност (1 организация през 2013/2014 г.). Най-устойчиво през целия период нараства относителният дял на институциите в общия клас „други“.

Високият структурен дял организации от даден сектор обаче не означава непременно и висока степен на активност при ангажирането на стажанти като брой проведени стажове. В таблица 2 е проследен континuitетът на присъствие през академичните години на работодателите спрямо секторната им принадлежност.

Таблица 2. Разпределение на работодателските организации по сектори спрямо броя последователни академични години, в които са приемали стажанти

Брой последователни академични години	Частен сектор	Публичен сектор	НПО	Други	Брой организации
1-ва	20	14	10	7	51
2-ра		2	1	1	4
3-та		3			3
4-та	1	1		1	3
5-та		2	1	1	4
6-та				1	1
Общо	21	22	12	11	66⁵

При това разпределение на организациите е видно, че 51 от тях, т.е. над три четвърти от всички организации са приели стажанти само през една академична година. В тази категория попадат почти всички частни фирми и неправителствени организации, половината държавни институции⁶ и две трети от некласифицираните по сектор. Този дял е особено важен в сравнение с онези 11 от 76 организации (14,47 на сто), приемали стажанти в продължение на три или повече последователни години, т.е. онези случаи, в които бихме могли да говорим за трайни взаимодействия между приемащите структури и катедреното ръководство.

Непопадналите в таблицата 10 организации са приемали стажанти през повече от една академична година, но в непоследователни години, включително с прекъсвания от повече от две години (такива са 3 организации). Както видяхме, описаните 16 най-активни партньори попадат в групата на организациите, поддържали взаимодействие с катедрата през повече от три академични години, независимо дали става дума за последователни такива. Ако може да се говори за *спорадично появяване на работодатели, то такива са преди всичко фирмите и част от неправителствените организации*. От всичко изложено дотук може да се заключи, че въпреки многобройните 76 организации, разгледани в анализа, катедрата осъществява активно взаимодействие с относително потесен кръг от около 20 такива, които са осигурявали общо за периода повече от 5 места за стажанти и са поддържали комуникация с ръководството в продължение на поне три години. Само по себе си обаче,

⁵ Разминаването с общия брой 76 организации се дължи на включването единствено на последователни години в таблицата.

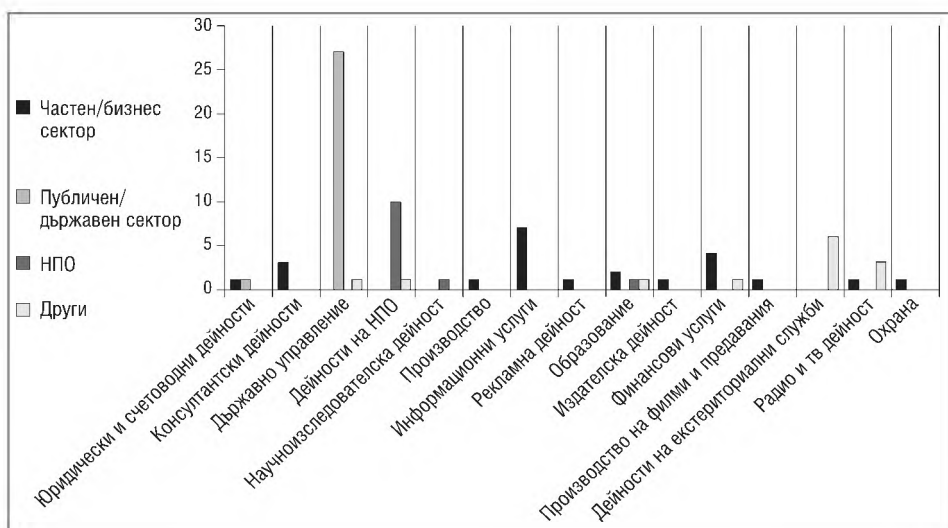
⁶ Тук не бива да се пропуска, че макар и малко на брой, има публични институции, които се появяват спорадично в годините вероятно единствено поради факта, че не са съществували след това, като например Министерство на извънредните ситуации и Министерство на държавната администрация и административната реформа.

наличието на 20 потенциални потребители на кадри от специалност „Европеистика“ е важен факт, свидетелстващ за обществената значимост на образованието, което се придобива в тази специалност.

Обобщение:

- Налице е много широка, диверсифицирана и доста динамична като институционален състав мрежа от партньорства за провеждане на професионални стажове на студентите по европеистика.
- В тази мрежа се обособява отчетливо относително устойчиво ядро партньорски организации с ясен профил на работа в полето на европейската интеграция.

4. Секторна специфика на работодателските организации, осигурили стаж за европеисти от СУ

Графика 3. Разпределение по вид и икономическа сфера на работодателските организации, провели задължителни стажове

Разглеждането на данните по този показател е важно предимно за проследяване профила на частните фирми, доколкото най-многобройните публични институции логично попадат в съответстващата им сфера на държавното управление, а НПО секторът почти изцяло се разполага в широко формулираните дейности на неправителствени организации. Значително фрагментаризирана по икономически сфери е единствено структурата на частния сектор, като в него преобладават частните субекти от областта на медиите. Сферите информационни услуги, радио- и телевизионна дейност, производство на филми и телевизионни предавания и издателска дейност събират общо 9 от 23 частни фирми (39,13 на сто). Високият им дял не е изненадващ предвид профилираното обучение в

катедрата, даващо възможност за специализиране в медийно-информационно направление.⁷

Наличието на „неподходящи“ на пръв поглед фирми в областта на производството или охраната, например, не бива да буди недоумение. Ако бъде обвързано отново с профилираното обучение по право или икономика, присъствието на представители от такива „екзотични“ икономически сфери придобива смисъл, доколкото във всяка фирма са необходими юридически или консултантски услуги. От друга страна, вероятно е в тези случаи практически да са били прилагани по-скоро тези специализирани познания, отколкото базисните познания за функционирането на Европейския съюз, европейската интеграция и политики и др.

5. Заключение

В заключение от анализа на информацията за работодателските организации, провеждащи задължителни стажове със студенти еврепеисти от СУ, като традиционен партньор на катедрата се очерта публичният/държавен сектор и по-специално няколко конкретни министерства, начело с ключовото спрямо специалността Министерство на външните работи. Тази констатация беше потвърдена и в дяловото разпределение по сектори, и в броя проведени стажове, и в динамиката на активността през осемте академични години. Налице са тесни връзки с отделни представители на другите сектори, които също дългогодишно са обучавали студентите в областта на медиите, банковото дело, провеждането на европейските политики в България и др. Положителна практика е взаимодействието с международни организации и структури на ЕС, като Представителството на ЕК е един от най-активните партньори на катедрата.

Частният сектор също показва интерес към работата с еврепеисти от СУ, но неговите представители са „разпръснати“ в разнообразни сфери на дейност (единствено могат да се отличат медиите), приемат най-често само по един или двама стажанти и не демонстрират последователност при организирането на стажове през различни периоди от време. В голяма степен това важи и за неправителствените организации. Изключения от тези наблюдения са фондация „Европейски институт“, Атлантически клуб - България, „Икономедиа“ и медийна група „България он ер“.

Благодарение на оформеното ядро от традиционно партниращи организации, около две трети - 173 от общо 259 стажа - са проведени в престижни институции, фирми, международни организации и др., чиято дейност е пряко обвързана със специалността, а това от своя страна

---

⁷ Доколкото студентите имат възможност да се обучават в повече от един профил, не е въвеждан такъв индикатор. Как избраната профилирана подготовка рефлектира върху провеждането на стажа, е въпрос, чийто отговор може да бъде търсен в едно бъдещо по-всеобхватно проучване.

предполага и осигуряване на студентите на възможност да прилагат по време на стажа си специфични познания и умения, придобити от обучението по европеистика.

Емпиричните данни по заложените параметри за проверка на наличието на целенасочена политика на професионална подготовка на студентите чрез практическо обучение показаха, че съгласно наличната документация:

- 1) преобладаващо изискването за обучителен стаж се спазва - съгласно наличната документация близо 87 на сто от студентите са положили стаж;
- 2) преобладаващият брой стажове - около 70 на сто - са проведени в релевантни институции;
- 3) налице е ясно изразена устойчивост на взаимодействието между тесен кръг партньорски организации и катедрата.

В хронологичен план обаче очертаната картина се променя, като ясно се отличават различни по динамика периоди на провеждането на стажовете и конструирането на партньорската мрежа.

ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ - НОВ СТАРТ?

Софийски университет „Св. Климент Охридски“
и Фондация „Ханс Зайдел“

София, 2015 г.

ISBN: 978-954-8702-35-5

MINERVA

РЕКЛАМНО-ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА

9 789548 702355